

RAZLIČITOSTI IZMEĐU DJEČAKA I DJEVOJČICA PETIH RAZREDA U NEKIM MOTORIČKIM SPOSOBNOSTIMA

1. UVOD I PROBLEM

Poštivanje razlika između dječaka i djevojčica u nastavi TZK osnova su pravilnog planiranja i programiranja nastavnog procesa. Posebno je to važno u periodu između 10. i 14. godine kada su razlike između spolova sve izraženije, a pravilna trenažna opterećenja temelj skladnog razvoja antropoloških obilježja učenika.

U planiranju i programiranju treninga posebna pažnja posvećuje se pravodobnom razvoju motoričkih sposobnosti (Katić i sur., 2005.) Razvoj motoričkih sposobnosti donekle je determiniran genotipom (genskom strukturom naslijeđenom od roditelja), a u velikoj mjeri razvijaju se pod utjecajem transformacijskih kinezioloških procesa. U određenom životnom razdoblju (7 – 17 godina) trening s ciljanim razvojem motoričkih sposobnosti ima najbolje efekte, a razvojni status, odnosno biološka zrelost značajno utječe na motoričko izvođenje (Malina i sur., 1999.). Razvojni status utječe na motoričko izvođenje različito kod dječaka i djevojčica. Prethodna istraživanja (Little i sur., 1997.) pokazuju da djevojčice koje brže sazrijevaju imaju bolje rezultate u motoričkom izvođenju od onih koje sporije ulaze u fazu sazrijevanja (11-13 godina) a razlike između pojedinaca u populaciji kada je riječ o motoričkom izvođenju, ovisе o rastu i razvoju osobito kod dječaka (Beunen i sur., 1988.).

Cilj ovog istraživanja je istražiti razlike između učenika i učenica petih razreda u nekim motoričkim sposobnostima i antropometrijskim karakteristikama s konačnom svrhom poboljšanja kvalitete rada u nastavi TZK.

2. METODE RADA

Istraživanje je provedeno na uzorku od 71 učenica i učenika petih razreda Osnovne škole Mejaši u Splitu, kronološke dobi 11 godina ($\pm$ šest mjeseci). Prema spolu uzorak je podijeljen na dva subuzorka i to: na 35 učenica petih razreda i 36 učenika petih razreda.

Za procjenu motoričkih sposobnosti učenika izvršen je izbor standardnih motoričkih mjernih instrumenata (prema Metikoš i sur., 1982.). Primijenjeno je sedam motoričkih testova i to: za procjenu frekvencije pokreta MBFTAP - taping rukom; za procjenu repetitivne snage MRCMPT – pregibi trupom u minuti; za procjenu fleksibilnosti MFLPRR - pretklon raznožno; za procjenu statičke snage

MSVIS – izdržaj u zgibu; za procjenu koordinacije (agilnosti) MAGKUS - koraci u stranu; za procjenu eksplozivne snage MFESDM - skok udalj s mjesta; za procjenu koordinacije u ritmu MKRBNR - bubnjanje nogama i rukama.

Testovi za procjenu frekvencije pokreta, fleksibilnosti, koordinacije i eksplozivne snage ponavljani su tri puta, dok su testovi za procjenu repetitivne i statičke snage mjereni jednom.

Za procjenu antropoloških obilježja mjerene su visina (ATV), tjelesna težina (ATT), opseg podlaktice (AOP), i kožni nabor nadlaktice (ANN). Mjerenje provedeno prema procedurama predloženim u Findak i sur., (1996.).

Rezultati su obrađeni primjenom statističkih deskriptivnih procedura. Izračunata je aritmetička sredina (AS), standardna devijacija (SD) što je prikazano u tablici 1.

Potom je izračunata analiza varijance između obje skupine ispitanika (djevojčica i dječaka) s prikazanim vrijednostima f-testa, na razini značajnosti (p), što je prikazano u tablici 2.

Grafički su prikazani rezultati sa statistički značajnim razlikama.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Prema dobivenim rezultatima (tablica 2.) nema značajnih razlike između djevojčica i dječaka petih razreda pri analiziranju mjerenih antropometrijskih karakteristika.

U motoričkom prostoru uočene su značajne razlike između dječaka i djevojčica i to u slijedećim testovima: taping rukom, koraci u stranu i skok udalj s mjesta. Ako usporedimo dobivene rezultate u tablici 1. s normama (Findak i sur., 1996.) vidimo da dječaci u ovom istraživanju postižu iznadprosječne rezultate u testu taping rukom (MBFTAP), dok u skoku u dalj (MFESDM) postižu prosječne rezultate, te u testu izdržaj u visu zgibom (MSVIS) ispodprosječne rezultate u usporedbi s rezultatima vršnjaka u istraživanju Findak i sur. (1996.). Ako usporedimo rezultate djevojčica u nekim motoričkim testovima ovog istraživanja sa rezultatima njihovih vršnjakinja (Findak i sur. 1996.) uočavamo prosječne rezultate u testu skoku u dalj (MFESDM), iznadprosječne rezultate u testu taping rukom (MBFTAZ) te ispodprosječne rezultate u testu pretklon raznožno (MFLPRR). Iako istaknuti rezultati imaju posebnu važnost pri planiranju i programiranju transformacijskih procesa kao pokazatelji inicijalnog statusa učenika, značajnost evidentiranih razlika između spolova ne mogu se generalizirati na čitavu populaciju učenika petih razreda u Hrvatskoj. Dobiveni rezultati mogu biti posljedica drugih čimbenika koji nisu bili predmet ovog istraživanja. Primjerice, djeca u peti razred dolaze s vrlo različitim motoričkim predznanjima što može značajno utjecati i na razvoj njihovih motoričkih sposobnosti. Evidentirane razlike u motoričkom statusu između dječaka i djevojčica

potrebno je uvažavati pri formiranju homogenih grupa u nastavi, pa tako u cilju razvoja brzine, koordinacije i eksplozivne snage, dječaci i djevojčice ne mogu činiti jednu homogenu grupu, dok u cilju razvoja repetitivne i statičke snage te koordinacije u ritmu mogu, ali samo u petom razredu osnovne škole na istraživanoj populaciji. Ovakvim istraživanjima u funkciji poboljšanja kvalitete nastave TZK potvrđujemo potrebu analize inicijalnih stanja na početku školske godine temeljem kojih ćemo učinkovito respektirati razlike i sukladno tome prilagoditi nastavni plan i program u nastavi TZK.

4. ZAKLJUČAK

Istraživanje utvrđivanja razlika između djevojčica i dječaka petih razreda u nekim motoričkim sposobnostima provedeno je s ciljem poboljšanja kvalitete nastave TZK, gdje bi se planiranje i programiranje nastavnog procesa trebalo organizirati poštujući uočene spolne razlike, odnosno razlike u motoričkom statusu učenika.

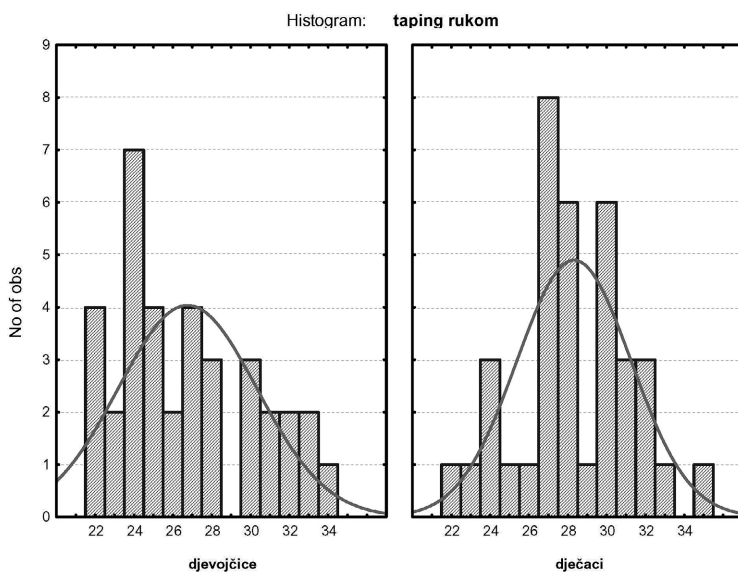
Iako se rezultati ovog istraživanja ne mogu generalizirati na široku populaciju dječaka i djevojčica u dobi od jedanaest godina zbog veličine uzorka i utjecaja različitih faktora na razvoj motoričkih sposobnosti, rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti kao dobre smjernice u cilju kvalitetnijeg određivanja homogenih grupa u nastavi TZK. Generaliziranje ovih rezultata zahtjeva istraživanje širih razmjera, a slično zaključivanje na starijim učenika nije moguće jer će faza ubrzanog sazrijevanja zasigurno utjecati na različitosti između spolova u odnosu na motoričke sposobnosti.

Tablica 1. Deskriptivna statistika varijabli: aritmetičke sredine (AS) i standardne devijacije (SD)

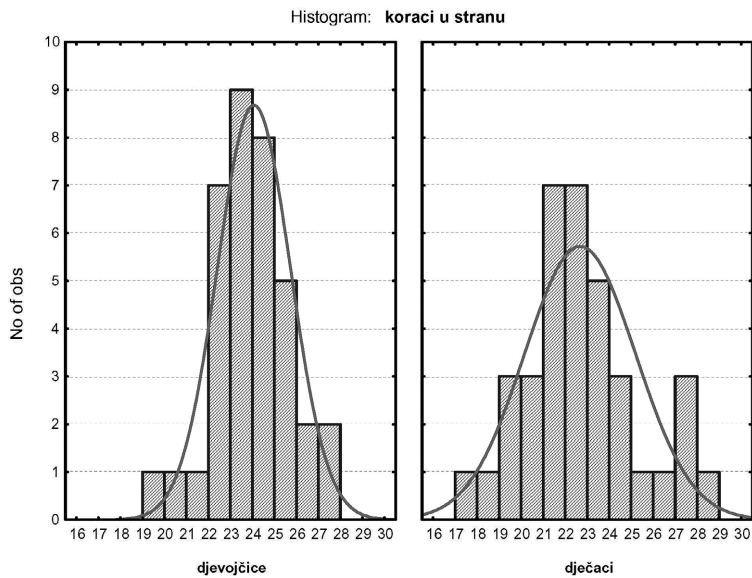
	Djevojčice		Dječaci		Svi	
	AS	SD	AS	SD	AS	SD
ATV	151,5	6,9	152,8	6,3	152,2	6,6
ATT	40,6	6,9	44,5	10,2	42,5	8,9
AOP	20,6	1,9	20,7	2,1	20,6	2,0
ANN	12,3	4,5	12,8	7,7	12,5	6,2
MBFTAP	26,7	3,6	28,3	2,9	27,5	3,3
MRCMPT	33,2	6,8	34,2	6,2	33,7	6,5
MFLPRR	52,3	12,6	51,6	10,1	51,9	11,3
MSVIS	14,8	12,6	20,2	16,6	17,5	14,9
MAGKUS	24,0	1,7	22,6	2,5	23,3	2,2
MFESDM	155,2	19,7	166,7	21,5	161,0	21,3
MKRBNR	10,1	3,5	9,2	3,2	9,7	3,3

Tablica 2: ANOVA između spolova

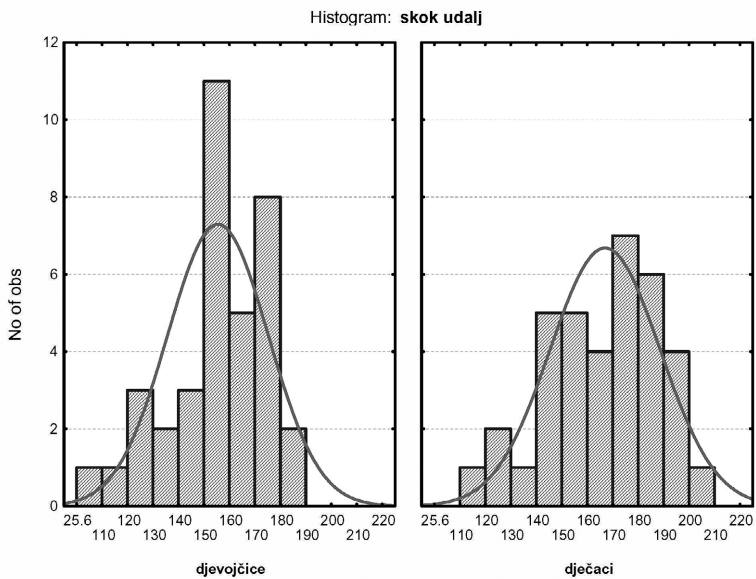
	F	p
ATV	0,65	0,42
ATT	3,62	0,06
AOP	0,09	0,76
ANN	0,08	0,78
MBFTAP	4,10	0,05
MRCMPT	0,43	0,52
MFLPRR	0,07	0,80
MSVIS	2,41	0,13
MAGKUS	7,59	0,01
MFESDM	5,63	0,02
MKRBNR	1,20	0,28

Slika 1. i 2. Usporedni grafički prikaz distribucija varijable taping rukom (MBFTAP) kod djevojčica i dječaka

Slika 3. i 4. Usporedni grafički prikaz distribucija varijable koraci u stranu (MAGKUS) kod djevojčica i dječaka

Slika 5. i 6. Usporedni grafički prikaz distribucija varijable skok u dalj (MFESDM) kod djevojčica i dječaka

5. LITERATURA

1. Beunen, G. P, R. M. Malina (1988.). Growth and physical performance relative to the timing of the adolescent spurt. *Exerc Sport Sci Rev*, 16:503-540.
2. Little, N.G., J. A. P. Day , L. Steinke (1997.). Relationship of physical performance to maturation in perimenarchal girls. *Am. J. Hum. Biol.* 9: 163-171
3. Katić, R. Đ. Miletić, B. Maleš, Z. Grgantov, S. Krstulović (2005.). Antropoploški sklopovi sportaša (udžbenik). Fakultet PMZK, Split
4. Malina, R. M. , S. Koziel, T. Bielicki (1999.). Variation in subcutaneous adipose tissue distribution associated with age, sex and maturation. *Am J Hum Biol* 11: 89-100.
5. Metikoš, D., F. Prot, V. Horvat, B. Kuleš i E. Hofman (1982.). Bazične motoričke sposobnosti ispitanika natprosječnog motoričkog statusa. *Kineziologija* 5: 16-62.
6. Findak, V., D. Metikoš, M. Mraković, B. Neljak (1996.). Norme. Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.